

ΠολΠρωτΑθ 2411/1997

Ασφαλιστικές συμβάσεις. Σύμβαση νοσοκομειακής περίθαλψης. Καταχρηστικότητα ΓΟΣ. Ο όρος ασφαλιστικής σύμβασης σύμφωνα με τον οποίο η εταιρεία διατηρεί το δικαίωμα αλλαγής των ασφαλιστρών της κάλυψης νοσηλευτικών εξόδων του ασφαλισμένου σε οποιαδήποτε ημερομηνία ανανέωσής της, είναι καταχρηστικός καθώς επιφυλάσσει στον προμηθευτή το δικαίωμα μονομερούς τροποποίησης της σύμβασης χωρίς ορισμένο ειδικό και σπουδαίο λόγο. Οι ενώσεις καταναλωτών, με τη συλλογική αγωγή, μπορούν να ζητήσουν την επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης, όχι για αποκαταστατικούς σκοπούς, αλλά διότι αυτές ενεργούν στη συλλογική αγωγή ως εκφραστές του κοινού καταναλωτικού συμφέροντος.

(...) Από τον συνδυασμό των διατάξεων των παρ. 1, 2, 5, 8 και 9 του άρθρου 10 του ν. 2251/1994 (ΦΕΚ 191 Α), προκύπτει ότι οι ενώσεις καταναλωτών που έχουν συσταθεί πριν από τουλάχιστον δύο έτη και σύμφωνα με τις διατυπώσεις του προαναφερόμενου νόμου, αριθμούν δε τουλάχιστον πεντακόσια μέλη, μπορούν να ασκούν κάθε είδους αγωγή για την προστασία των γενικότερων συμφερόντων του καταναλωτικού κοινού και να ζητούν ιδίως την παράλειψη παράνομης συμπεριφοράς πριν αλλά και μετά την εκδήλωσή της, αν αυτή συνίσταται, μεταξύ άλλων, σε διατύπωση καταχρηστικών όρων των συναλλαγών. Επίσης μπορούν να ζητούν και χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Στη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 7 του ίδιου νόμου, αναφέρονται, ενδεικτικά, συμβατικοί όροι οι οποίοι είναι καταχρηστικοί. Η ενάγουσα με την κρινόμενη αγωγή της εκθέτει ότι με την 2009/1995 απόφαση του Δικαστηρίου τούτου έχει αναγνωρισθεί ως Ένωση Καταναλωτών, αριθμεί περισσότερα από πεντακόσια μέλη και έχει εγγραφεί στο Μητρώο Ενώσεως Καταναλωτών της Νομαρχίας Αθηνών, όπως ορίζει η διάταξη της παρ. 5 του άρθρου 10 του ν. 2251/1994, με αύξοντα αριθμό 1. Οτι η εναγόμενη είναι ασφαλιστική ανώνυμη εταιρεία που λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα. Οτι στο πλαίσιο της ασφαλιστικής της δραστηριότητας η ενάγουσα ως προμηθευτής (κατά την έννοια του άρθρου 1 παρ. 4 του ν. 2251/1994), συνάπτει ασφαλιστικές συμβάσεις με καταναλωτές, οι οποίες διέπονται από τους γενικούς όρους συναλλαγών (όπως ονομάζονται στο άρθρο 2 παρ. 1 του ανωτέρω νόμου οι όροι που έχουν διατυπωθεί εκ των προτέρων για απροσδιόριστο αριθμό συμβάσεων). Οτι σε ειδικότερη ασφαλιστική σύμβαση («Πλήρους Νοσοκομειακής Περίθαλψης»), περιέχεται καταχρηστικός όρος. Ζητάει δε η ενάγουσα: α) να απαγορευθεί στην εναγομένη να διατυπώνει και να χρησιμοποιεί τον αναφερόμενο στην αγωγή όρο, β) να υποχρεωθεί η εναγομένη να ενημερώσει τους συμβαλλόμενους της ότι αυτός ο όρος δεν ισχύει, γ) να αναγνωρισθεί ότι η εναγόμενη υποχρεούται να καταβάλει είκοσι εκατομμύρια

(20.000.000) δραχμές ως χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη των καταναλωτών από την χρήση του αναφερόμενου στην αγωγή όρου, δ) να απειληθεί κατά της εναγόμενης χρηματική ποινή δύο εκατομμυρίων δραχμών για κάθε παράβαση της απαγόρευσης χρήσης του παραπάνω όρου, ε) να κηρυχθεί η απόφαση που θα εκδοθεί προσωρινά εκτελεστή και στ) να καταδικαστεί η εναγομένη στην δικαστική δαπάνη της ενάγουσας. Η ενάγουσα με τα προσκομιζόμενα και επικαλούμενα έγγραφα (το καταστατικό του σωματείου που εγκρίθηκε με την 2000/95 απόφαση του Δικαστηρίου τούτου, την 4748/1995 απόφαση του Νομάρχη Αθηνών, το από 19.5.1995 πιστοποιητικό της Νομαρχίας Αθηνών, το 93/16.12.1996 απόσπασμα πρακτικού του ΔΣ του σωματείου για την άσκηση συλλογικής αγωγής κατά της εναγόμενης και την από 16.12.1996 κοινή υπεύθυνη δήλωση των μελών του ΔΣ του σωματείου ότι το σωματείο απαριθμεί πλέον των 500 μελών) προαποδεικνύει τη νομιμοποίηση της για την άσκηση της παρούσας συλλογικής αγωγής (άρθρο 10 παρ. 5, 6, 9 του ν. 2251/1994). Με τέτοιο περιεχόμενο και αίτημα, η κρινόμενη αγωγή, αρμόδια εισάγεται ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας (άρθρο 10 παρ. 11 και 12 του ν. 2251/1994). Είναι δε νόμιμη, στηριζόμενη στις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 3, 2 παρ. 1, 5, 6, 7, 10 παρ. 9, 10 και 12 και 14 παρ. 7 του ν. 2251/1994 και 70, 947 παρ. 1, 176 και 191 παρ. 2 του ΚΠολΔ, εκτός από το αίτημα της υποχρέωσης ενημέρωσης των καταναλωτών ότι ο καταχρηστικός όρος της σύμβασης δεν ισχύει, το οποίο δεν είναι νόμιμο και πρέπει να απορριφθεί καθώς η υποχρέωση ενημέρωσης των καταναλωτών από τον προμηθευτή πηγάζει απ ευθείας από τον νόμο (άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 2251/1994) και συνεπώς δεν μπορεί να αποτελεί μέρος διατακτικού δικαστικής απόφασης. Επίσης, το παρεπόμενο αίτημα περί κηρύξεως της απόφασης που θα εκδοθεί προσωρινά εκτελεστής ως προς την αναγνωριστική της διάταξης, δεν είναι νόμιμο και πρέπει να απορριφθεί διότι κατά την αληθινή έννοια της διατάξεως του άρθρου 904 παρ. 2α του ΚΠολΔ, η αναγνωριστική απόφαση δεν αποτελεί εκτελεστό τίτλο, ο οποίος είναι απαραίτητη προϋπόθεση αυτού του αιτήματος (βλ. Χ. Φραγκίστα - Π. Γεσίου - Φαλτσή, Αναγκαστική Εκτέλεση, β έκδοση, τ. Ι, σελ. 50 και 53). Κατά το μέρος που κρίθηκε νόμιμη, η αγωγή πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω στην ουσία της. Από τα έγγραφα που προσκομίζουν οι διάδικοι από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων που εξετάστηκαν στο ακροατήριο καθώς και από την εν γένει διαδικασία αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Η εναγομένη, ανώνυμη ασφαλιστική εταιρεία που λειτουργεί με την επωνυμία «ΑΣΤΗΡ Ανώνυμος Ασφαλιστική Εταιρεία», συνάπτει με τους καταναλωτές ασφαλιστικές συμβάσεις, στις οποίες ισχύουν οι Γενικοί Όροι για την Ασφάλεια Ζωής. Σε μία πρόσθετη στην ασφάλεια ζωής ασφαλιστική σύμβαση, που ισχύει ως παράρτημα με την κύρια ασφάλιση ζωής, την «Πλήρη Νοσοκομειακή Περίθαλψη», όπου ισχύουν ειδικότεροι όροι ασφάλισης και με την οποία συμφωνείται η κάλυψη νοσηλευτικών εξόδων του ασφαλισμένου, περιλαμβάνεται και ο ακόλουθος όρος (άρθρο 6 παρ. 2 των όρων): «Η εταιρεία διατηρεί το δικαίωμα αλλαγής των ασφαλιστρών αυτής της κάλυψης σε οποιαδήποτε ημερομηνία ανανέωσής της». Αποδείχθηκε περαιτέρω ότι η σύμβαση της «Πλήρους

Νοσοκομειακής Περίθαλψης» ανανεώνεται κατ' έτος (βλ. την από 14-1-1997 βεβαίωση του Γεωργίου Γρίβα, Διευθυντή του κλάδου Ζωής της εναγόμενης), γεγονός που δεν αναφέρεται στην σύμβαση. Η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι ο παραπάνω όρος είναι καταχρηστικός διότι διαταράσσει υπέρμετρα την ισορροπία των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή. Το Δικαστήριο κρίνει ότι ο παραπάνω περιγραφόμενος όρος είναι καταχρηστικός. Αφ' ενός, διότι επιφυλάσσει στον προμηθευτή το δικαίωμα μονομερούς τροποποίησης της σύμβασης χωρίς ορισμένο ειδικό και σπουδαίο λόγο (άρθρο 2 παρ. 7 στοιχ. ε ν. 2251/1994) καθότι τα ασφάλιστρα, δηλαδή το τίμημα που πληρώνει ο καταναλωτής στις ασφαλιστικές συμβάσεις, είναι ένα σημαντικό μέρος της ασφαλιστικής σύμβασης και συνεπώς κάθε τροποποίηση σχετική με το ύψος των ασφαλίσεων συνιστά τροποποίηση της σύμβασης. Αφ' ετέρου διότι ο παραπάνω όρος αφήνει χωρίς σπουδαίο λόγο το τίμημα (δηλ. το ασφάλιστρο) αόριστο και δεν επιτρέπει τον προσδιορισμό του με κριτήρια ειδικά καθορισμένα στη σύμβαση και εύλογα για τον καταναλωτή (άρθρο 2 παρ. 7 εδ. ια), διότι δεν αναφέρονται στη σύμβαση (και συνεπώς δεν είναι γνωστά στον καταναλωτή - αντισυμβαλλόμενο) ούτε κάθε πότε ανανεώνεται - μονομερώς - η σύμβαση (ετήσια ανανέωση), ούτε τα κριτήρια με τα οποία αυξάνονται τα ασφάλιστρα. Συνεπεία των παραπάνω, ο περιγραφόμενος όρος είναι άκυρος ως καταχρηστικός και πρέπει να απαγορευθεί η χρήση του από την εναγομένη, λαμβανομένων υπόψη και των κριτηρίων που θέτει ο νόμος (άρθρο 2 παρ. 6 του ν. 2251/1994). Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 9 στοιχ. β του ν. 2251/1994, οι ενώσεις καταναλωτών, με την συλλογική αγωγή, μπορούν να ζητήσουν την επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης. Η εναγόμενη ισχυρίζεται ότι το αίτημα της ενάγουσας, περί επιδίκασης χρηματικής ικανοποίησης πρέπει να απορριφθεί ως αόριστο διότι η ενάγουσα με την αγωγή της δεν επικαλείται συγκεκριμένους καταναλωτές που υπέστησαν βλάβη ούτε θεμελιώνει την ηθική της βλάβη. Η συγκεκριμένη επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης μπορεί να ζητηθεί από τις ενώσεις καταναλωτών όχι για αποκαταστατικούς σκοπούς αλλά διότι οι ενώσεις καταναλωτών ενεργούν στην συλλογική αγωγή ως εκφραστές του κοινού καταναλωτικού συμφέροντος (βλ. Στ. Μαθθία, Η νομική φύση και τα αποτελέσματα της συλλογικής αγωγής, ΕλλΔνη 38.1). Αλλωστε η διατύπωση του νόμου στο άρθρο 10 παρ. 9 («Ενώσεις καταναλωτών ... μπορούν να ασκούν κάθε είδους αγωγή για την προστασία των γενικότερων συμφερόντων του καταναλωτικού κοινού»), τα κριτήρια του νόμου για την επιδίκαση της χρηματικής ικανοποίησης στο άρθρο 10 παρ. 9 στοιχ. β , (δεν προβάλλεται η ηθική μείωση της ένωσης αυτής καθ' εαυτής αλλά «η ένταση της προσβολής της έννομης τάξης» και οι «ανάγκες γενικής και ειδικής πρόληψης») και το γεγονός ότι, σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 13, χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης παρέχεται μόνο μία φορά και το ότι το επιδικαζόμενο ποσό διατίθεται όχι υπέρ της ένωσης καταναλωτών αλλά για κοινωφελείς σκοπούς, (βλ. Μαθθία οπ.π.), επεξηγούν και τον κυρωτικό και όχι αποκαταστατικό χαρακτήρα της χρηματικής ικανοποίησης. Σύμφωνα με τα παραπάνω, πρέπει να απορριφθεί ο ισχυρισμός της εναγόμενης περί αοριστίας της

αγωγής και να αναγνωριστεί ότι η εναγομένη υποχρεούται να καταβάλει το ποσό των είκοσι εκατομμυρίων (20.000.000) δραχμών, λαμβανομένης υπόψη της έντασης της προσβολής της έννομης τάξης, το μέγεθος της επιχείρησης της εναγόμενης, τον κύκλο εργασιών της τελευταίας καθώς και τις ανάγκες της γενικής και ειδικής πρόληψης (άρθρο 10 παρ. 9 εδ. β του ν. 2251/1994). Περαιτέρω, πρέπει να απειληθεί χρηματική ποινή δύο εκατομμυρίων δραχμών για κάθε παράβαση της απαγορευτικής χρήσης του παραπάνω καταχρηστικού όρου (άρθρο 947 παρ. 1 ΚΠολΔ). Τέλος τα δικαστικά έξοδα της ενάγουσας πρέπει να βαρύνουν την εναγόμενη λόγω της ήττας της (άρθρο 176 ΚΠολΔ). ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Δικάζει αντιμωλία των διαδίκων. Απορρίπτει ό,τι κρίθηκε απορριπτέο. Δέχεται κατά τα λοιπά την αγωγή. Απαγορεύει τη χρήση του εδαφίου β του άρθρου 6 των όρων της «Πλήρους Νοσοκομειακής Περίθαλψης» της εναγομένης. Αναγνωρίζει ότι η εναγόμενη υποχρεούται να καταβάλει ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, το ποσό των είκοσι εκατομμυρίων (20.000.000) δραχμών. Απειλεί κατά της εναγόμενης χρηματική ποινή ύψους δύο εκατομμυρίων (2.000.000) δραχμών για κάθε παράβαση χρήσης του παραπάνω όρου.